

LEONID A. SUJARKO

SSSR – ZAŠTITNIK PRIJATELJSTVA NARODA

Velika oktobarska socijalistička revolucija otvorila je novu eru u historiji čovječanstva – eru oslobođenja radnih klasa i ugnjetavanih naroda od socijalnog i nacionalnog porobljavanja, eru socijalizma. Ona je položila osnove mirnoj, bratskoj suradnji i prijateljstvu slobodnih i nezavisnih naroda u snažnoj socijalističkoj državi. Na ruševinama starih buržoaskih nacija nastale su, brzo se razvile i jačale nove socijalističke nacije.*

Oktobar – ta nova historijska međa u mnogovjekovnom životu čovječanstva, postavila je kraj socijalnom i nacionalnom ugnjetavanju u ogromnoj zemlji, kao što je bila stara Rusija, stvarajući realne mogućnosti za provođenje u život ideja socijalizma, mira, ravnopravnosti i prijateljstva naroda. Socijalistička revolucija raskinula je okove nacionalnog ugnjetavanja u Rusiji, zauvijek je uništila nacionalnu nejednakost i utvrdila stvarno bratstvo svih nacija; podigla je ranije ugnjetavane narode u položaj uistinu slobodnih i uistinu ravnopravnih. Stvorena je državnost naroda, koji je ranije nisu imali; uspostavljena je državnost naroda, koji su je bili izgubili.

Stvaranje Saveza Socijalističkih Republika predstavljalo je događaj od ogromnog historijskog značaja, završetak složenog historijskog procesa objedinjavanja nacionalnosti, koje je oslobodila oktobarska revolucija, u jedinstvenu socijalističku državu.

Kakvim su putovima došli oslobođeni narodi do državnog saveza?

U teškim uvjetima građanskog rata i prvih godina stvaranja narodne privrede Komunistička partija je strpljivo, na konkretnim primjerima, uvjeravala narode ogromne zemlje u prednosti objedinjavanja na bazi ekonomske, političke i vojne uzajamne pomoći. Priznavajući i zaštićujući pravo nacija na samoopredjeljenje sve do otcjepljenja i stvaranja samostalne države, Komunistička partija se uvijek borila za zbijanje radnih ljudi svih nacionalnosti u jedinstvenu mnogonacionalnu državu, bespoštedno razobličavajući buržoaske nacionaliste svih vrsta.

Vođa i organizator Komunističke partije V. I. Lenjin još je uoči oktobarske revolucije pisao o zadacima partije na polju okupljanja naroda cijele zemlje u mnogonacionalnu državu: »Mi hoćemo koliko god se može veću državu, koliko god se može jaču državu, koliko god se može jači

* Autor ovog članka, specijalno namijenjenog Političkoj misli, profesor je Novinarskog fakulteta Sveučilišta u Kijevu.

savez, koliko god se može veći broj nacija koje žive u susjedstvu s Rusima; mi to hoćemo u interesu demokracije i socijalizma, u interesu privlačenja u borbu proletarijata najvećeg broja radnih ljudi raznih nacija.«¹

Upravo takvu politiku ostvarivala je Komunistička partija uz podršku svih naroda sovjetske zemlje.

Kao inicijator pokreta okupljanja sovjetskih republika nastupio je ukrajinski narod koji je bio povezan vjekovnim prijateljstvom s drugim bratskim narodima. 18. maja 1919. godine Centralni izvršni komitet USSR donio je specijalnu odluku, u kojoj je stavio u zadatak svom Prezidijumu da se obrati Centralnim izvršnim komitetima sovjetskih republika s prijedlogom o stvaranju konkretnih forma organizacije jedinstvenog fronta revolucionarne borbe.

Prijelaz na mirnu izgradnju socijalističkog društva, neodložni zadaci ujedinjavanja privrednih resursa republika u cilju racionalnijeg korištenja i razvijanja glavnih privrednih grana, zadaci jačanja obrambene sposobnosti zemlje i svestranog razvitka svih nacionalnosti sovjetskih republika i druge unutrašnje okolnosti – sve je to određivalo neophodnost državnog objedinjavanja nezavisnih republika.

Na put objedinjavanja tjerao je sovjetske republike i niz okolnosti vanjskoga karaktera. Bez obzira na uspješan završetak građanskoga rata nije bila isključena mogućnost napada agresivnih sila izvana. Osim vojne opasnosti postojala je još opasnost ekonomske izolacije sovjetskih republika – nova forma intervencije, koja nije bila manje opasna od vojne intervencije. Zbog toga su se sovjetske republike ujedinile na diplomatskoj liniji.

I na kraju, objedinjavanje naroda zahtijevao je po svojoj unutrašnjoj sadržini internacionalni karakter sovjetske vlasti, sama klasna priroda koja pomaže okupljanju i jačanju radnih masa u jedinstvenoj socijalističkoj porodici.

Želja sovjetskih naroda ostvarena je na Prvom kongresu Sovjeta 30. decembra 1922. godine, kada je proglašen Savez Sovjetskih Socijalističkih Republika – dobrovoljno udruženje ravnopravnih naroda.

»Volja naroda sovjetskih republika – bilo je zapisano u Deklaraciji o stvaranju Saveza Sovjetskih Socijalističkih Republika – služi kao garancija da se taj savez pojavljuje kao dobrovoljno udruženje ravnopravnih naroda, da svaka republika ima zagwarantirano pravo slobodnog istupa iz Saveza, da je pristup u Savez otvoren svim socijalističkim sovjetskim republikama, kako postojećim, tako i onima koje mogu nastati u budućnosti, da se nova savezna država pojavljuje kao dostojni plod osnova mirnog zajedničkog života i bratske suradnje naroda stvorenih u oktobru 1917. godine, da će on služiti kao vjerna zaštita protiv svjetskog kapitalizma...«²

Stvaranje saveza SSSR znatno je ojačalo materijalne resurse sovjetske države u odnosu na neprijateljski kapitalistički svijet. Objedinjavanje sovjetskih republika u političkom odnosu u ogromnom stupnju je ojačalo

¹ V. I. Lenjin, Sočinenija, izdanje 4 e, tom 26. str. 148.

² Obrazovanje SSSR, Sbornik dokumentov, (1917-1924) str. 335.

značenje saveznih republika pred čitavim buržoaskim svijetom. I na kraju stvaranje Saveza SSR postavilo je čvrstu osnovu bratskom prijateljstvu sovjetskih naroda, stvorilo je neophodne uvjete za buran razvitak socijalističkih nacija, procvat kulture naroda Sovjetskog Saveza, nacionalne po formi, socijalističke po sadržaju, pokazalo je narodima kolonijalnih i zavisnih zemalja najbolji primjer rješavanja nacionalnog pitanja, puta k oslobođenju, pomoglo je stjecanju simpatija naroda čitavog svijeta prema SSSR-u i samim tim znatno je oslobodilo snagu imperijalizma.

Pedesetogodišnje iskustvo suradnje socijalističkih nacija služi kao primjer, ono ima veliko praktičko značenje na polju bratske suradnje Sovjetskog Saveza s drugim socijalističkim zemljama i mladim državama u razvoju. Tog položaja duboko su svjesni bratski narodi Sovjetskog Saveza rukovođeni partijom Lenjina.

»Dosljedno provoditi u život lenjinsku nacionalnu politiku – to je visoki dug naše partije pred sovjetskim narodom, istakao je generalni sekretar CK KPSS L. I. Brežnjev. – To je istovremeno naš dug pred bratskim socijalističkim državama, pred narodima zemalja koje su se oslobodile od kolonijalnog ropstva, pred radnim ljudima čitavog svijeta. Pogledi stotina milijuna ljudi uprti su na našu zemlju, prvu zemlju u kojoj je pobijedio socijalizam, pionira komunističke izgradnje. Za pedeset godina postojanja sovjetske države naš primjer rješavanja nacionalnog pitanja dobio je svjetsko priznanje. Za sve borbe za socijalno i nacionalno oslobođenje to iskustvo predstavlja primjer socijalističkog preporoda nacija, stvaranja novih, stvarno ravnopravnih, bratskih odnosa među narodima.«³

Da, Komunistička partija punih pedeset godina sveto čuva prijateljstvo i savez socijalističkih nacija, ona ispunjava zavjet stvaraoca sovjetske države V. I. Lenjina – jačati i širiti SSSR – garanciju prijateljstva i suradnje bratskih naroda.

1925. godine uglavnom je završeno nacionalno razgraničavanje u Srednjoj Aziji. Kao rezultat toga nastale su dvije nove republike: Uzbečka i Turkmenska. Bila je poštovana suverena volja tih naroda i republike su postale punopravni članovi Saveza SSR. 1929. godine Tadžička republika, ranije autonomna republika u sastavu Uzbečke SSR, postala je samostalna i savezna republika. Preformirana je Zakavkaska federacija umjesto koje su nastale tri nezavisne sovjetske republike, stvorena je Moldavska Sovjetska Socijalistička Republika itd.

Danas u sastav SSSR-a ulazi 15 republika, koje u ravnopravnom savezu socijalističkih nacija pobiru plodove uspješne realizacije lenjinske nacionalne politike u mnogonacionalnoj sovjetskoj zemlji. Bratska suradnja radnih ljudi Sovjetskog Saveza prekaljena je revolucionarnim borbama, što je pod rukovodstvom lenjinske partije doprinijelo snazi mnogonacionalne sovjetske države.

Komunistička partija uvijek je poklanjala osobitu pažnju borbi protiv nacionalnog i rasnog ugnjetavanja. V. I. Lenjin dao je čovječanstvu duboko naučan i stvarno marksistički program rješavanja nacionalnog pi-

³ «Pravda Ukrainy» od 24. 12. 1967.

tanja, našao je najbolje forme bratske suradnje naroda Sovjetskog Saveza, gdje je po prvi put u historiji čovječanstva praktički riješeno pitanje prijateljskog koegzistiranja u jedinstvenoj socijalističkoj državi.

Jedinstvo i nenarušivo prijateljstvo naroda Sovjetskog Saveza, koje predstavlja jedno od najvećih dostignuća Komunističke partije, ojačalo je pod rukovodstvom najprogresivnije suvremene klase – radničke klase – kao rezultat pobjede socijalizma. Nerazrušivo prijateljstvo, jedinstvo volje i stremljenja socijalističkih nacija partija i narod, čuvaju od bilo kakvih nacionalističkih ili provokatorskih pokušaja da se posije nepovjerenje među tim narodima.

Stvarajući mnogonacionalnu socijalističku državu, Komunistička partija uvijek je uzimala u obzir međunarodno značenje prijateljstva i suradnje sovjetskih naroda. Na savez SSSR gledali su narodi svijeta kao na eksperimentalno polje rješavanja nacionalnog pitanja. Poraslo je povjerenje ugnjetenih naroda prema zemlji socijalizma, u kojoj su za pola vijeka izvršene historijske promjene u životu naroda.

Ostvarenje marksističko-lenjinističke nacionalne političke dovelo je do likvidacije privredne, političke i kulturne zaostalosti naslijeđene od carizma.

Sovjetska stvarnost bogata je primjerima koji očigledno demonstriraju rast snage sovjetskih republika, koje predstavljaju neraskidivi dio socijalističke domovine.

»... Koliko je zaostalih naroda – pisao je pred nekoliko desetina godina poznati progresivni književnik Henry Barbusse – neobičnom brzinom prošlo u Sovjetskom Savezu čitav niz etapa progresa i blagostanja – istovremeno i nacionalnog procvata – zahvaljujući ogromnoj pomoći centra, tj. čitave cjeline. Koliko je plemena koja su nekada bili zakletim neprijateljima, došlo sada do punoga mira«.

U porodici slobodnih naroda burno se razvila Sovjetska Ukrajina. Nekadašnja polukolonija velikih kapitalističkih država i ruskog carizma, Ukrajina i njen 45 milijunski narod za 50 godina nezavisnog razvoja doživjeli su ogroman porast privrednog, kulturnog i društveno-političkog života. Sada je Sovjetska Ukrajina jedna od najvećih država Evrope. Po svojoj teritoriji ona je veća od Engleske, Austrije, Belgije, Holandije, Danske, Portugala i Švicarske zajedno uzetih. Po svom ekonomskom razvoju i visokoj tehnici u industriji Ukrajina je znatno prestigla mnoge stare industrijske kapitalističke zemlje Evrope.

Poslijeratne godine jasno su demonstrirale životnu snagu prijateljstva sovjetskih naroda. Ukrajina je ležala u ruševinama opljačkana i porušena od fašističkih okupatora. Osvajači su porušili oko 700 gradova, uništili oko 30000 sela, skoro čitavu industriju, poljoprivredu i transport.

Svi narodi Sovjetskog Saveza pritekli su joj u pomoć.

U rudnike Donbasa stigle su mašine iz Ruske Federacije; iz drugih bratskih republika neprekidnim potokom išli su u Ukrajinu transporti s opremom, građevinskim materijalom, stokom, prehrambenim proizvodima; stizali su industrijski i poljoprivredni stručnjaci. Velika finansijska sredstva za obnavljanje narodne privrede Republike dala je savezna vlada. Industrijska i poljoprivredna proizvodnja u Ukrajini bila je obnovljena.

Ukrajina je snažna industrijsko-poljoprivredna zemlja. Do II svjetskog rata poduzeća Republike proizvodila su dva puta više nego čitava industrija carske Rusije. Nakon rata uz pomoć bratskih republika Ukrajina svaki mjesec proizvodi dva puta više nego čitava industrija Ukrajine 1913. godine. Nakon rata izgrađeno je oko 20000 raznih poduzeća različitih industrijskih grana.

Nijedna kapitalistička zemlja ne može se usporediti po tempu svog privrednog rasta s Ukrajinom, čija je proizvodnja u kratkom periodu od 50 godina porasla za 48 puta. Ukrajina sada daje trećinu sovjetske proizvodnje ugljena, više od polovine željezne rude, polovinu proizvodnje sirovog željeza, više od 40% čelika, proizvodi trećinu traktora. S ponosom govore Ukrajinci da je po proizvodnji najvažnijih industrijskih proizvoda Republika prešla mnoge najrazvijenije kapitalističke zemlje u Evropi, a u pogledu proizvodnje po glavi stanovnika – čak i SAD. Proizvodi ukrajinske industrije izvoze se u 88 zemalja. U protekloj jubilarnoj godini u Ukrajini je proizvedeno 36,9 milijuna tona sirovog željeza, 42,9 milijuna tona čelika, 108,8 milijardi kwh električne energije, 91,6 milijuna tona željezne rude, 109 milijuna tona ugljena. U poređenju s 1913. godinom proizvodnja električne energije povećala se za 215, proizvodnja mašingradnje i industrije obrade metala za 450, kemijske industrije za 100 puta.

Ukrajina je poznata po svojoj energetskej bazi, mašingradnja proizvodi mnogo vrsta složene opreme, najsuvremenije mašine, snažne turbine i generatore, prekoceanske brodove i elektronske mikroskope. Ta proizvodnja se povećava iz godine u godinu, a veoma aktivno se povećava i asortiman robe široke potrošnje.

U godinama sovjetske vlasti značajne preobrazbe zahvatile su i poljoprivredu. Do oktobarske revolucije Ukrajina je u stvari bila polukolonija. $\frac{3}{4}$ njenog stanovništva radilo je u poljoprivredi i skoro trećina seoskih porodica nije posjedovala zemlju. Težak je bio položaj ogromne većine seljaštva. Oni su postajali ogromna rijeka proletera koji su prodavali jedino ono što su imali – svoje radne ruke i odlazili su u svijet.

Danas, nakon 50 godina Ukrajina je republika s velikom kulturom poljoprivredne obrade i raznovrsne seoske privrede. Sve više nestaju razlike između grada i sela. Selo u Ukrajini – to su milijunski dohoci od društvene privrede, mehanizacija, 25000 škola, 17500 biblioteka, 22000 klubova, 23000 kinematografa.

Evo još nekoliko primjera koji ilustriraju buran razvoj Sovjetske Ukrajine. Do oktobarske revolucije svaki peti Ukrajinac nije znao ni čitati ni pisati. Danas je Republika Ukrajina potpuno pismena. U školama, srednjim i specijalnim ustanovama uči više od 13 milijuna ljudi. Više od polovine zaposlenog stanovništva ima visoku i srednju naobrazbu. Na svakih 10 hiljada ljudi u Republici dolaze 74 inženjera, a u SAD – samo 38. Svake godine ukrajinski fakulteti daju desetine hiljada mladih specijalista raznih grana narodne privrede, što je znatno više nego u bilo kojoj zapadnoevropskoj kapitalističkoj zemlji.

Ostvarile su se riječi ukrajinske himne: »Živi, Ukrajino, prekrasna i snažna – u Sovjetskom Savezu sreću ti si našla«.

Neprekidno se razvija Sovjetska Bjelorusija. Izmijenio se izgled tih teritorija. Bjelorusija proizvodi danas po glavi stanovnika tri puta više strugova za obradu metala nego Francuska. Teretnih automobila daje ta republika više od mnogih buržoaskih zemalja Evrope, traktora više nego Engleska, Francuska ili Italija, motorbicikla više nego Engleska itd.

Razvija se ekonomika Sovjetske Moldavije koja je u vrijeme sovjetske vlasti postala Republika visoke kulture. Na svakih 10 hiljada stanovnika uči tu u školama više djece nego u takvim zemljama kapitalističkog zapada kao što su: Francuska ili Italija, broj studenata na visokim školama dva puta je veći nego u Francuskoj, šest puta je veći nego u Turskoj.

Poslije Oktobra Moldavija je kao autonomna republika ulazila u sastav Ukrajine, a sada je ona ravnopravna savezna republika. Moldavski narod zahvalan je radnim ljudima Ukrajine za tu historijsku ulogu, koju su oni odigrali u stvaranju i jačanju Moldavske SSSR, za bratsku pomoć u stvaranju osnova socijalizma, za pomoć u razvoju ekonomike i kulture Republike.

Korjenito se promijenio položaj u bratskim srednjoazijskim republikama, koje su daleko iza sebe ostavile svoje inozemne susjede – Pakistan, Iran, Avganistan. Uzmimo za primjer Kazahstan. Do Oktobra tu je vladao patrijarhat, poludivljina, Kazahi nisu imali svoje državnosti, živjeli su u zaostaloj koloniji ruskog carizma. Danas je Kazahstan napredna industrijsko-poljoprivredna republika. U godinama sovjetske vlasti oslobođen revolucijom od kolonijalnog ropstva kazaški narod sagradio je više od 3000 većih industrijskih poduzeća.

Do oktobarske revolucije Uzbeci, kao i Kazahi, nisu imali svoje državnosti. Oni su bili podijeljeni među Buharskim emiratom Horemzskim hanstvom i Turkestanskim generalgubernatorstvom. Tko sve nije eksploatirao zaostale uzbečke radne ljude: hanovi i emiri, carski kolonizatori, baji i mule. Sovjetska vlast pokazala je uzbečkom narodu put od feudalizma i zaostalosti ka socijalizmu i napretku. Narod se ujedinio u jedinstvenoj socijalističkoj republici, koja je suverena država sa svojim teritorijem, ustavom i zakonodavstvom.

Uzbečki narod u prijateljstvu s drugim narodima zemlje socijalizma izborio je sebi nov život. Uzbekistan proizvodi svoj čelik i željezo, ima svoj ugljen i naftu. Više od sto grana industrije Uzbečke SSR izvozi svoje proizvode u 71 različitu zemlju. U tvornicama te Republike proizvode se tekstilne i poljoprivredne mašine, strugovi, dizel-motori i druge mašine i oprema.

Uzbekistan je republika pamuka. Još do domovinskog rata 1941–1945. Republika je bila na prvom mjestu na svijetu po proizvodnji te značajne kulture, ostavljajući daleko iza sebe zemlje kao što su Egipat, Iran, Indija i Pakistan. Danas sovjetski Uzbekistan proizvodi pamuka više nego Brazil, Turska, Iran i Pakistan uzeti zajedno.

Proizvodnja sirovog željeza i čelika, mašinogradnja, elektrotehnička, kemijska i niz drugih novih grana industrije stvoreni su za kratko vrijeme u Gruzinskoj SSSR. U godinama sovjetske vlasti industrijska proizvodnja u Latvijskoj SSR porasla je za devedeset puta. Kolosalne uspjehe u razvoju narodne privrede imaju Azerbejdžanska, Armenska, Estonska, Turkmenska, Litvanska i druge savezne republike.

Ekonomska suradnja, bratska uzajamna pomoć saveznih republika ostvaruje se na osnovu jedinstvenog općedržavnog plana. Takav način omogućava zajedničko stvaranje krupnih industrijskih, energetskih i irigacionih objekata, gradnju jedinstvenih energetskih sistema i pomoć u pripremanju visokokvalificiranih specijalista kao i druge uzajamno korisne mjere. Kao rezultat toga dolazi do daljnjeg jačanja prijateljskih i bratskih veza naroda Sovjetskog Saveza i svestranog razvoja svake nacije.

»Može se s osobitim zadovoljstvom konstatirati – govorilo se u referatu CK KPSS-a na XXIII kongresu partije – da je posljednjih godina učinjeno naročito mnogo da bi se politička jednakost saveznih republika i prijateljstvo naroda SSSR-a stvoreni i iskovani u toku izgradnje socijalizma učvrstili izravnavanjem nivoa njihovog ekonomskog razvoja.«

Zajedno sa snažnim porastom ekonomike sovjetskih republika nastala je i dobila svestrane mogućnosti razvoja nova socijalistička kultura. Više od 40 narodnosti u tom kratkom historijskom razdoblju dobilo je svoju pismenost, u svim republikama likvidirana je nepismenost, ostvaruje se obavezno osmogodišnje školovanje, izrasli su nacionalni kadrovi inteligencije. Danas nema u Sovjetskom Savezu zaostalih nacija i narodnosti. Postoje bratske, napredne socijalističke nacije, koje su u svom razvoju dostigle ranije nepoznate visine. I stvarno, svi uspjesi ostvareni bilo u Ruskoj Federaciji, Ukrajini, Kirgiziji ili Armeniji – u svim republikama – rezultat su čvrstog i nerazrušivog saveza socijalističkih nacija. Korisni plodovi tog saveza, bratstva i sve veće suradnje vidljivi su prije svega: u burnom razvoju snažne ekonomike, u uzajamnom bogaćenju kulture, u razmjeni naučnih dostignuća, iskustava, specijalista i u drugim oblastima.

Nikada u historiji nije bilo takvog jedinstva, takvog bratstva, takvih tijesnih ekonomskih i kulturnih veza među narodima kao ove koje su stvorene u sovjetskoj zemlji u procesu izgradnje socijalizma. »Čitavom svijetu poznati su rezultati lenjinske nacionalne politike, rekao je L. I. Brežnjev na zajedničkom svečanom zasjedanju CK KPSS Vrhovnog Sovjeta Saveza SSR, Vrhovnog Sovjeta RSFSR, posvećenog 50-godišnjici velike oktobarske revolucije, sve nacije i narodnosti Sovjetskog Saveza izašle su na put procvata i postigle su ogromne uspjehe u razvoju industrije, poljoprivrede, nauke i kulture. Socijalizam je pokrenuo tako veliku pokretačku snagu našeg razvoja – prijateljstvo naroda. Jedinstvo mnogonacionalnog sovjetskog naroda čvrsto je kao dijamant. I kao što se dijamant prelijeva raznobojnim odsjajima, tako jedinstvo našeg naroda bliješti mnogoobraznošću nacija koje ga predstavljaju, od kojih svaka živi bogatim, punokrvnim, slobodnim i sretnim životom.«⁴

Narodi Sovjetskog Saveza ne samo da su gospodari svoje Republike, već su i punopravni gospodari socijalističke države. Sovjetski ustav osigurava im svima mogućnost da na istim osnovama učestvuju u upravljanju saveznom državom. U svakoj saveznoj republici nezavisno od njene veličine i broja stanovnika biraju se po 32 poslanika u Savjet nacionalnosti

⁴ Komunist, nr. 16. 1967. str. 16.

saveznog parlamenta – Vrhovni Sovjeti SSSR. Autonomne republike delegiraju u Sovjet nacionalnosti po 11 svojih predstavnika, autonomne oblasti po 5 i nacionalni okruzi po 1 poslanika. Predstavnici različitih nacionalnosti biraju se i u drugi dom – Savezni Sovjet. U sadašnjem sastavu Vrhovnog Sovjeta SSSR djeluju predstavnici 58 nacionalnosti. Nacionalne republike također su predstavljene u svim najvišim organima vlasti Sovjetskog Saveza.

Sve to, kao i druge mjere za osiguranje pune ravnopravnosti svih naroda sovjetske zemlje, stvaraju neophodne uvjete za uspješno usklađivanje u djelovanju svih organa radničko-seljačke vlasti, specifičnih interesa svake savezne republike i autonomije s općedržavnim interesima Saveza SSR, za utvrđivanje političke jednakosti i suvereniteta svih naroda. Svakome je uočljiv još jedan značajan rezultat rješenja nacionalnog pitanja u zemlji, koja je prva izgradila socijalističko društvo. To je harmonijsko usklađivanje patriotizma i internacionalizma u sovjetskom društvu. Bit socijalističkog patriotizma izražava se prije svega u ljubavi prema svojoj socijalističkoj domovini, u tome, što je on nespojiv s tendencijama nacionalne organičenosti, on nikada neće veličati jednu zemlju ili naciju na štetu druge. Sovjetski patrioti su ljudi slobodni od nacionalnog egoizma.

U čemu vide sovjetski ljudi svoj internacionalni dug?

U tome, da boreći se za razvoj svake nacije jačaju snagu čitave zemlje, učvršćuju općedruštvene interese, pomažu narodima koji se bore za slobodu, za njihovo izlaženje iz okova kapitalizma ili kolonijalizma, za slobodu i demokraciju. Ljubav svih naroda SSSR-a prema svojoj mnogonacionalnoj domovini organski se usklađuje s osjećajem poštovanja i prijateljstva prema narodima bratskih republika, prema drugim socijalističkim državama i radnim ljudima čitavoga svijeta. Upravo sovjetska mnogonacionalno socijalistička država demonstrira u praksi pobjedu ideja proleterskog internacionalizma.

Ispravno rješenje nacionalnog pitanja i uspješno ostvarenje lenjinske nacionalne politike – jedno je iz najvećih svjetsko historijskih dostignuća sovjetskog naroda. Na praksi SSSR-a, istakao je CK KPSS, u tezama posvećenima 50-godišnjici Oktobra, čitav svijet se uvjerava u životnu snagu lenjinske nacionalne politike. Rješavanje nacionalnog pitanja u Sovjetskom Savezu jasno je pokazalo da se aktivno, samostalno historijsko stvaralaštvo ne pojavljuje kao dostignuće samo »izabраниh nacija« već da je ono dostupno svim narodima.

Primjer Sovjetskog Saveza kao mnogonacionalne države u kojoj je u procesu izgradnje socijalizma i komunizma pod neposrednim djelovanjem ideja komunizma bilo pokazano kako se mogu razvijati nacionalna ekonomika i kultura naroda poslije njihovog oslobođenja, kako radni ljudi brojnih nacionalnosti, koji govore različitim jezicima nalaze najviše jedinstvo u čvrstom savezu socijalističkih republika, dokazuje da je jedini put uništenja nacionalnog ropstva – likvidacija kapitalizma i formiranje vlasti radnih ljudi. Samo se socijalizam pojavljuje kao jedini vjereni put za sve narode svijeta.

U svoje vrijeme V. I. Lenjin ukazivao je na postojanje općih zakona socijalističke revolucije i izgradnje socijalizma. No zajedno s time on je isticao da treba znati primjenjivati te osnovne principe u specifičnim uvjetima svake zemlje, svake epohe, u konkretnim historijskim uvjetima.

»Sve nacije doći će do socijalizma – govorio je on – to je neizbježno, ali sve neće doći sasvim jednako, svaka će unijeti svojeobraznost u tu ili drugu raznolikost diktature proletarijata, u taj ili drugi tempo socijalističkog preobražaja raznih strana društvenog života.«⁵

Učvršćenje socijalističkih odnosa, principa socijalizma u mnogim zemljama Evrope i svijeta – jasna je ilustracija Lenjinovih misli. Gradeći socijalizam, radni ljudi narodno-demokratskih zemalja uvijek su upirali svoj pogled u Sovjetski Savez, koristili su njegova bogata iskustva na polju socijalističkog preobražaja, na polju izgradnje novog života uopće i u rješavanju nacionalnog pitanja posebno. Eto zbog čega bratska suradnja naroda Saveza SSR ima ogroman međunarodni značaj kao primjer reguliranja uzajamnih odnosa između nezavisnih zemalja, suverenih država. Bogato iskustvo suradnje socijalističkih nacija služi kao primjer u uspostavljanju bratskog uzajamnog razumijevanja, uzajamne pomoći i suradnje između socijalističkih zemalja čitavog svijeta.

Sovjetski ljudi koje je odgojila Komunistička partija u duhu proleter-skog internacionalizma smatraju za svoju svetu obavezu i dalje jačati moć SSSR-a, zaštitnika prijateljstva naroda, čeličiti i čuvati to prijateljstvo, jačati tabor mira, demokracije i socijalizma – najsnažniji faktor očuvanja i učvršćenja mira u čitavom svijetu.

Prijateljstvo naroda rođeno u Oktobru, njihov savez, uzajamna pomoć i bratska suradnja, predstavljaju veliku i nerazrušivu snagu Sovjetskog Saveza. Narodi Saveza Sovjetskih Socijalističkih Republika puni su stvaralačkih snaga i mogućnosti i uvjereni idu u komunizam. Njihovim mirnim stvaralačkim radom rukovodi Komunistička partija i čuva snažnu Sovjetsku Socijalističku državu.

(Preveo: R. Uukadinović)

⁵ V. I. Lenjin, Poln. sbranie sočinenij, tom. 30. str. 125.